

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Městské legendy versus creepypasty: Vývoj, nebo paralela?

Autor práce: Eduard Březina

Zdařilá bakalářská práce Eduarda Březiny představuje dobře strukturovaný a promyšlený odborný text, který patří k těm nejkvalitnějším bakalářským pracím, které jsem měl v poslední době možnost na FHS UK vést. Práce vznikala samostatně co se heuristiky, analýzy i interpretace dat týče, ale zároveň v kontextu pravidelných konzultací s jejím vedoucím.

Práce se zabývá aktuálním tématem na pomezí antropologických a etnologických věd (především komparativní folkloristiky) a kulturních a mediálních studií a zaměřuje se na komparaci dvou na první pohled příbuzných kulturních fenoménů – městských legend (přesněji současných pověstí) a internetových creepypast. Autorův zájem o téma vyplývá z jeho předchozí autorské a publicistické činnosti na poli creepypast; v rámci svého výzkumu a psaní bakalářské práce ale prokázal schopnost badatelského odstupu od tématu (nevolil tedy pozici autopsie či autoetnografie, což považuji většinou u bakalářské práce za vhodnější výchozí pozici) a předpoklady pro analytickou činnost v oboru humanitních věd.

Samotné téma práce má genologickou a komparativní povahu; autor se ale velmi dobře dokázal oprostit od tradicionalistických literárněvědných textocentrických přístupů a oba fenomény komparuje jak na úrovni textu, tak kontextu. Textuální komparace srovnává témata, motivy, strukturu a médium obou fenoménů (to by mohlo být možná vhodněji zařazeno do kontextuální komparace), zatímco ta kontextuální se zaměřuje na autora, vypravěče, aktéry (viz poznámka výše), intermedialitu, sociální a kulturní funkce a audience. Obzvláště oceňuji kapitolu věnovanou ostenzi, tedy původně sémiotickému konceptu „přehrávání“ děje fiktivních narácí pomocí sociálního jednání.

Na rozdíl od celé řady bakalářských prací není text Eduarda Březiny jen „pouhou“ deskripcí či etnografií konkrétního fenoménu, ale díky použití komparativní metody dochází i ke konkrétním dílčím badatelským zjištěním a závěrům týkajícím se rozdílů mezi oběma fenomény. Z hlediska média svého šíření jsou dnešní creepypasty dominantně jakýmkoli internetovým hororovým obsahem, zatímco současné pověsti jsou šířeny jak orálně, tak digitálně, ale zato disponují širšími poetickými možnostmi nad rámec hororu (např. humor). Aktér současných pověstí bývá konkrétní, ale obtížně dohledatelná osoba blízká vypravěči (legendární „kamarád kamaráda“), zatímco u creepypast je jím dominantně (a často zcela nesmyslně, například v případě jeho úmrtí v závěru) samotný anonymizovaný vypravěč (zde Eduard Březina dobře popisuje důvody, proč tomu tak je). Oba žánry ale sdílejí stejnou strukturu narativu, která disponuje překvapivou pointou v závěru. Co se týče autorství, creepypasty jsou dominantně autorským dílem a současné pověsti dílem dominantně anonymním; pro oba žánry je ale typický proces kolektivní kolaborace a tvorby, který se projevuje

nejen v rámci šíření jednoho konkrétního narativu, tak budováním související širší „mytologie“. Creepypasty disponují podle autora primárně estetickou funkcí, které je celek vyprávění zcela podřízen (navození atmosféry, pocit zděšení či znechucení), zatímco současné pověsti často obsahují moralizující poselství podobně jako bajky a pohádky, a navíc disponují i sociálně kohezivní funkcí.

Velmi pozitivním aspektem práce jsou i četné velmi dovedně vybrané konkrétní příklady různých typů analyzovaných narací, které zkoumanou problematiku přibližují i úplnému laikovi – to výrazně zvyšuje badatelský přínos textu; podobně fungují i obrazové přílohy.

Formální, jazyková a stylistická úroveň práce je velmi dobrá, což by ale mělo být ostatně u publikujícího autora formátu Eduarda Březiny samozřejmostí. Občasné náznaky literárnějšího stylu jsou podle mne spíše obohacením textu (navíc se nacházejí v sekcích pro to určených, jako Poděkování; zde oceňuji i zdařilé použití humoru a nadsázky).

Předloženou velmi zdařilou bakalářskou práci *doporučuji k obhajobě* s navrženým hodnocením *výborně*. Byl bych navíc velmi rád, kdyby se v dohledné době ve zkrácené a přepracované podobě dočkala vydání v podobě krátkého odborného článku, tak aby mohla být zpřístupněna širšímu okruhu zájemců z oblasti odborné i laické veřejnosti.

doc. PhDr. Petr Janeček, Ph.D.

13. 9. 2022